

Brazília

Az első világháború után a Jugoszláviához került Bácskából és a Romániához csatolt Erdélyből — főleg Arad és Temesvár környékéről — a magyarok tizezreit hozták a kivándorlóhajók Braziliába. Ezek a magyarok, többségükben földművesek, Sao Paulo állam kávéültetvényeire kerültek. A kivándorlási toborzók ugyan földet, házat, önálló gazdaságot ígértek, állami támogatással, iskolával, állatállománnyal, felszereléssel, hozszulejáratu kölcsönrel — de akik Santosban part-ra léptek, azok számára az egyetlen lehetőség a — kávéültetvény volt.

Sok olyan idősebb-fiatalabb magyarral találkoztam, akik annakidején a kávéültetvényeken dolgoztak. Némelyek hosszú éveken át. Primitív lakóhely, nehéz és szokatlan munka, rossz ellátás és — különösen eleinte — szinte kibíratatlan klíma. Az ültetvényes capangái felügyeltek rájuk. Kiszolgáltatottak voltak, csaknem úgy, mint a — rabszolgák. A szabadulás nagyon nehéz volt a kávéültetvényekről. Néhány év múlva mégis megkezdődött a magyarok visszaáramlása a városok, elsősorban Sao Paulo felé. Sao Paulo fejlődő, pezsgő ipari város már akkor, szükség van a munkáskézre. De a föld szeretete erősebb és sokan, amint egy kis pénzt gyűjtenek össze, nyomban földet vásárolnak az Interioban — az ország belsejében. 1925—1935 között valóságos kis magyar falvak sora létesül Sao Paulo állam területén: Istvánkirályfalva, Boldogasszonyfalva, Rákóczi falva, Bocskai-telep, stb. Valamennyi között legnépesebb és a leghosszabb életű Árpádfalva, ha jellegeiben nem is, de nevében ma is magyar település: Colonia Arpad. A magyar telepések irtották ki az őserdőt, törték fel a szűzföldeket, létesítettek ültetvényeket — kávéültetvényeket is.

Különös, izgalmas regény ez: a magyar falvak története, keletkezése, élete, virágzása és — lassu pusztulása Braziliában.